דער „אידישער זשורנאל"

ה. ווייגבערג, פרעזידענט

ווער איז געווען „פאנדארא"?

פון פאנדארא

די גריכען האבען געטענה'ט, אז די אידישע חוה איז ניט געווען די אם כל חי, די אלעמיינע מוטער, אלעמענס מאמע. לויט זייער לעגענדא איז די אם כל חי א נאנץ אנדערע, פאנדארא, זאגען זיי, האט זי געהייסען.

יופיטער, ווי די רוימער רופען איהם ארדער צעאוס - ועאוס ארדער זעוועס — ווי די גריכען רופען איהם, איז געווען, לויט דער מיטהאלאגיע, דער גרעסטער פון אלע געטער, דער מלך מלכי המלכים. ער איז דאס דער קעניג און פאטער פון מענשען און געטער. פארגעשטעלט ווערט ער ווי א מענש, מיט א פראנצויזיש בערדעל, פעסט געבויט, ער זיצט אויף זיין טהראן, אויף א כסא המלוכה ווי א געוועהליכער קעניג. אין איין האנד האלט ער דעם סצעפטער, דעם שרביט הזהב, און אין דער צווייטער האלט ער דעם בליטץ.

דיעזער גאט, אדער קעניג, האט חתונה געהאט מיט זיין שוועסטער הערא — ווי די גריכען רופען זי אדער יונאנא, וויא די רוימער האבען איהר א נאמען געגעבען. דאס פאר פאלק, זעאוס און הערא האבען געבארען א זון — אויך א גאט נאטירליך — העפעסט. די רוימער רופען איהם וואולקאן.

דער דאזיגער וואולקאן איז, לויט דער מיטהאלאגיע, א שמיעד, א קאוואל. ניט קיין פראסטער קאוואל, נאטירליך. ערע איז א געטליכער קאוואל, זיין וואירקשאפ, „מאסטערסקאיא" האט ער אויפ'ן פייער שפייענדען בארג עטנא אין איטאליען. דארטען פאבריצירט ער דאס דעם דונער. אוז עס איז דארום קיין וואונדער ניט וואס דער טאראראס איז אזוי גרויס ווען עס דונערט.. אז נע־מאכט ווערט ער פון אזא געטליכען קאוואל ווי וואולקאן, אין אזא מאבריק וואס האט איהר גלייכען ניט אויפ'ן געביעט פון קאוואליזמוס און עס איז א סברא אז העלפען איהם מאכען דעם דונער, העלפען דאס די ציקלאפען, דאס זיינען אזעלכע ריעזען, וואס האבען בלויז איין אויג אין שטערען, און יעדער אויג איז אזוי גרויס ווי די לבנה האלב חודש. די דונער־פאבריצירט וואולקאן טאקי פאר זיין טאטען יופיטער.

צווישען די גריכישע געטער איז געווען איין גאט א פשוט'ער גנב. ער האט, נאטירליך ניט גע'גנב'עט קיין זילבערנע לעפעל אדער גאפעל, א גנב אבער איז ער געווען. א גרויסער גנב, א געטליכער גנב: ער פלעגט גנב'ענען, איינ־פאך גנב'ענען, פייער אין הימעל. געהייסען האט אט דער דאזיגער גאט־גנב פראמעטעאוס.

וואס האט איהם געטויגט פייער, פרעגט איהר?

ער פלעגט מאכען מענשען פון ליים. טויטע גולם'ס הייסט עס. עס האט די גולם'ס קיין זאך ניט געפעהלט אז מען זאל זיי ניט אננעהמען פאר מענשען. אזוי עהנליך זיינען זיי געווען צו מענשען. איין קליינינקייט האט זיי געפעהלט — נשמות. זיינען זיי דארום געווען טויטע מענשען. מתים. וואס זשע האט ער געטהון דער פראמעטעאוס? וואס ער גענומען און האט גענגב'עט פייער פון הימעל, און מיט דער הילף פון דעם הימעל'שען פייער האט ער אריינגעבלאזען א רוח חיים אין זיינע גולם'ס און — זיי האבען געלעבט!

דער עסק האט יופיטערן שטארק געקרענקט. גנב'ענען איז דאך עפעס ניט גאטמעסיג. וואס זשע האט ער געטהון?

האט ער זיך געוועגדעט צו זיין זוהן דעם קאוואל, הערר וואולקאן, און האט איהם געגעבען אן ארדער, א קאוואלישען זאקאז, ער זאל איהם מאכען א סטאטוע פון א מיידעל.

וואולקאן ווי א פינקטליכער פאכ'יקאנט האט געמאכט א מיידעל, א שעהן מיידעל, א גראשהען מיידעל און האט זי „העלווערט" זיין טאטען יופיטער.

דער אלמעכטיגער יופיטער האט איהר א נאמען געגעבען פאנדארא און האט צעשיקט שדכנים פאר א חתן פאר זיין שעהנער פאנדארא'לע.

כלה מחתנות האט איהר יופיטער געגעבען א קעסטעלע. דאס קעסטעלע האט געזאלט קריגען א מתנה דער חתן וואס וועט חתונה האבען מיט דער שעה־נער פאנדארא.

שיער, שיער האט פראמעטעאוס חתונה געהאט מיט דער שעהנער לוידי צוליעב איהר קעסטעלע, ער האט אבער ניט געטרויעט יופיטערען. ער האט געוואוסט, אז יופיטער האט א הארץ אויף איהם פארוואס ער שטעלט איהם בדלות, פארוואס ער גנב'עט דאס פייער אין הימעל, און אנשטאט איהם האט זיי! ברודער עפימעטעאוס מיט איהר חתונה געהאט און ער האט געקראגען די מתנה דאס קעסטעל.

באלד ווי דער חתן האט געעפענט דאס קעסטעל און עס האבען אנגעהויי־בען ארויסצופליהען פון דארט אלע צרות, אונגליקען, און פורעניוט פון וועלכע דער מענש לוידעט נעבאך דאס ביסעל יאהרען וואס ער שפאצירט דורך דאס וועל־טעל פון זיין וויעגעלע ביז אין קבר. אוז עס איז דארום קיין וואונדער ניט וואס דער טאראראס איז אזוי גרויס ווען עס דונערט.. אז גע־נעמ